

• Faglig snakka

Bondens klimafond – en vei til reduserte klimautslipp

Klimatiltak: Et «Bondens klimafond» vil bidra både til reduserte klimagassutslipp fra landbruket, et mer robust landbruk og økt matsikkerhet i Norge, skriver forfatterne. Foto: Bjarne Bekkeheien Aase

Bønder vil avsette midler til et eget klimafond dersom det gis en skattefordel når pengene brukes til investeringer i klimatiltak i jordbruket. En slik ordning vil bidra til reduserte klimagassutslipp fra jordbruket.

En spørreundersøkelse AgriAnalyse har gjennomført blant gårdbrukere, svarer 91 prosent at de vil investere i klimatiltak dersom de får mulighet til å sette av penger fra overskudd i drifta til et klimafond mot å få et skattefradrag når pengene brukes til klimatiltak.

Norge har forpliktet seg til å redusere sine klimagassutslipp med 50 til 55 prosent innen 2030 i forhold til referanseåret 1990. For landbruket som en del av ikke-kvotepiktig sektor, har regjeringen inngått en avtale med EU om 40 prosent utslippsreduksjon i forhold til referanseåret 2005.

Landbruket har inngått en avtale med regjeringen om å redusere sine utslipp og øke karbonopptaket i jord tilsvarende en reduksjon på 5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter samlet fram til 2030. Det krever økte investeringer i klimatiltak på det enkelte gårdsbruk. Tiltakene som gjelder landbruket, forutsetter i mange tilfeller omstilling av egen drift og store investeringer.

Tall fra Budsjettnemnda for jordbruket viser at bønder har økende gjeldsandel, og at selv med en lav rente er det å foreta nyinvesteringer ofte krevende, og må planlegges år i forveien. Derfor vil det å kunne sette av midler på «bondens klimafond» i gode år mot en skattefordel når pengene blir investert i klimatiltak, gjøre det enklere for bonden å nå klimamålene som Stortinget har satt.

Klimafond

«Investeringer i klimatiltak vil føre til at jordbruket blir mindre sårbart for klimaendringer.»

Margaret Eide Hillestad

Margaret Eide Hillestad er samfunnsøkonom og jobber som utreder/forsker i AgriAnalyse med tema innen landbrukspolitikk, industripolitikk, arbeidsplasser i hele landet og økosystemtjenester i landbruket.

Bjørn Ingar Holmen

Bjørn Ingar Holmen har master i biologi fra Universitetet i Oslo og kom til Agri Analyse i 2019. Han har drevet egen gård med kylling, korn og skog i 15 år.

Ideen om å opprette et fond der hvor utvalgte grupper oppmuntres til å investere i nærmere definerte tiltak er ikke av ny dato. Det finnes flere private fondsortninger med skattefordel både skogfond, boligsparing med skattefradrag for ungdom og pensjonssparing med skattefordel.

Det er verdt å merke seg at offentlig stimulering til bestemte tiltak i jordbruket også brukes i EU. I Sverige finnes det forskjellige modeller der det gis skattefradrag for avsetning av midler til spesifikke formål i jordbruket.

Den enkleste modellen for et «bondens klimafond» er der bonden setter av et frivillig beløp i skateregnskapet som skal brukes til investeringer i klimatiltak på det enkelte gårdsbruk, eller i samarbeid med andre om felles klimatiltak. Bonden får redusert skattbar inntekt det året pengene settes av, men øker sin skattbare inntekt det året pengene brukes.

Skattefordelen kommer på det investerte beløpet det året pengene brukes til nærmere definerte klimainvesteringer etter modell fra skogfundsordningen. 85 prosent av beløpet fra fondet som brukes til godkjent formål ikke blir beskattet. Det vil si at bonden kun betaler skatt på 15 prosent av det beløpet som brukes til klimainvesteringer.

«Bondens klimafond» skiller seg fra skogfundsordningen ved at avsetningen er frivillig, at avsetningen ikke knyttes opp til omsetning av en på forhånd definert vare, og at den ikke påvirker bondens likviditet, da det er en regnskapsteknisk avsetning. Det stilles heller ingen krav til godkjenning fra Statsforvalteren for å disponere avsatt beløp til et klimatiltak. Kontroll av at avsatte midler disponeres

til godkjent tiltak gjennom regulære bokettersyn.

Dersom bønder med positiv næringsinntekt og fullt jordbruksfradrag setter av 30.000 kroner, vil det kunne gi bonden en skattereduksjon på i underkant av 9000 kroner det året pengene brukes til investering i klimatiltak. Avsatt beløp gir størst klimagevinst hvis beløpet kan brukes i kombinasjon med andre støtteordninger for å øke investeringer i klimatiltak i jordbruket, eller brukes til å investere i klimatiltak hvor flere bønder går sammen, som for eksempel etablering og drift av et biogassanlegg basert på husdyrgjødsel

En skattefordel for enkeltbønder representerer en utgift for staten, den skattefordelen enkeltbonden får er anslått å føre til en reduksjon i statens skatteinntekter på om lag 180 millioner kroner dersom alle bønder som har positiv næringsinntekt, i gjennomsnitt setter av 30.000 kroner og bruker avsetningen til klimatiltak. Ved avsetning av høyere beløp, vil skattekostnaden for staten øke tilsvarende.

Samtidig vil investeringer i klimatiltak føre til at jordbruket blir mindre sårbart for klimaendringer, og statens utbetalinger til naturskader og avlings-skadeerstatninger vil kunne gå ned. Til sammenligning betalte staten ut nesten 2 milliarder kroner i erstatninger etter tørkesommeren 2018. FNs rapporter viser at klimaendringene vil gi mer ekstremvær, og dermed økt fare for naturskader og avlingsstap som staten vil måtte dekke.

Et «Bondens klimafond» vil bidra både til reduserte klimagassutslipp fra landbruket, et mer robust landbruk og økt matsikkerhet i Norge.